

“6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler”: Yaşlı Dostu Afet Yönetimi

Emine ÖZMETE¹
Aybuke YILMAZ²

GİRİŞ

Afetler can ve mal kayıplarına; yüksek düzeyde fiziksel, psikososyal ve çevresel hasara yol açan olağan dışı yaşam olaylarıdır. Afetler, doğal, beşeri veya her iki unsurun bileşenlerini içeren hibrit şekilde meydana gelebilmekte; genel olarak “afet sonrası durumun ciddiyeti” ne odaklanılarak (Shaluf, 2007) değerlendirilmektedirler. Nitekim birçok afet, can ve mal kayıplarının yanı sıra temel insani gereksinimlerin karşılanmasında kilit öneme sahip olan iletişim, ulaşım, su sanitasyonu gibi hizmetlerin zarar görmesine veya aksamasına yol açmaktadır. Bu durum ise ciddi halk sağlığı sorunları ile bölgenin sosyoekonomik dokusunda kalıcı bozulmalara yol açma riski taşımaktadır. Bununla birlikte, bir felaketin ortaya çıkmasına neden olan bileşenler arasında afetin büyüklüğü ve doğası, insanların ve beşeri kaynakların buna ne ölçüde maruz kaldığı, mevcut incinebilirlik düzeyi ile potansiyel zarar azaltma veya zarar ile başa çıkma kapasitesi de değerlendirilmesi gereken konular arasında yer almaktadır (Twigg, 2015).

Afet öncesinde oluşan ve süregelen kırılmalıklar ile zarar azaltma veya başa çıkma kapasitesindeki sınırlılıklar afet sonrası ve sonrasındaki tahrip edici etkilerin daha derin ve uzun süreli olarak hissedilmesine neden olan başat faktörler arasındadır. Bu nedenle, afetlerin etkilerini azaltmak; akut müdahalelere ve

¹ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal Hizmet AD., emineozmete@ankara.edu.tr

² Öğr. Gör. SHU., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal Hizmet AD., aybkyilmaz@ankara.edu.tr

KAYNAKLAR

- AARP. (2021). 2021 Tech Trends and the 50+: Top 10 Biggest Trends. <https://doi.org/10.26419/res.00420.001>.
- AARP. (2022, Kasım). *The Impact of Disasters on Older Adults*. Mayıs 2023 tarihinde AARP: <https://www.aarp.org/livable-communities/tool-kits-resources/info-2022/disaster-risks-to-older-adults.html> adresinden alındı
- AFAD. (2023, Mart 1). *Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk. Basın Bülteni-36*. Mayıs 2023 tarihinde T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Web Sitesi: <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-36> adresinden alındı
- American Red Cross. (2020, Şubat 17). *New Research: Older Adults More Vulnerable after Disasters*. Mayıs 2023 tarihinde American Red Cross: <https://www.redcross.org/about-us/news-and-events/news/2020/new-research-older-adults-more-vulnerable-after-disasters.html#:~:text=Being%20prepared%20for%20disasters%20is,and%20medication%20concerns%20during%20disasters>. adresinden alındı
- Ay, S., & Çetin, B. (2022). Deprem Mağduru Yaşlı Bireylerin Mekan Memnuniyetlerinin İncelenmesi: Elazığ Örneği. *Sosyolojik Bağlam*, 3(3), 236-250. <https://doi.org/10.52108/2757-5942.3.3.2>.
- Benson, W. F. (n.d.). *Disaster Planning Tips for Older Adults and their Families*. Centers for Disease Control and Prevention: https://www.cdc.gov/aging/pdf/disaster_planning_tips.pdf adresinden alındı
- Cherry, K. E., Sampson, L., Nezat, P. F., Cacamo, A., Marks, L. D., & Galea, S. (2015). Long-term psychological outcomes in older adults after disaster: relationships to religiosity and social support. *Aging & Mental Health*, 19(5), 430-443. <https://doi.org/10.1080/13607863.2014.941325>.
- CRED. (2023). *2022 Disasters in numbers*. Brussels: CRED.
- Daddoust, L., Khankeh, H. R., Ebadi, A., Sahaf, R., Nakhaei, M., & Asgary, A. (2018). The Social Vulnerability of Older People to Natural Disasters: An Integrative Review. *Health in Emergencies and Disasters Quarterly*, 4(1), 5-14. <https://doi.org/10.32598/hdq.4.1.5>.
- Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2011). Türkiye'de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.
- McEntire, D. A. (2001). Triggering agents, vulnerabilities and disaster reduction: towards a holistic paradigm. *Disaster Prevention and Management*, 10(3), 189-196. <https://doi.org/10.1108/09653560110395359>.
- Nath, B. (2006). *Holistic Approach To Disaster Management For A Sustainable Future*. Thalassery: ERIC Institute of Education Sciences.
- Palliyaguru, R., Amaratunga, D., & Baldry, D. (2014). Constructing a holistic approach to disaster risk reduction: the significance of focusing on vulnerability reduction. *Disasters*, 38(1), 45-61. ISSN 0361-3666.
- Parker, G., Lie, D., Siskind, D., Martin-Khan, M., Raphael, B., Crompton, D., & Kisely, S. (2016). Mental health implications for older adults after natural disasters – a systematic review and meta-analysis. *International Psychogeriatrics*, 28(1), 11-20. doi:10.1017/S1041610215001210.
- Prohaska, T., & Peters, K. E. (2019). Impact of Natural Disasters on Health Outcomes and Cancer Among Older Adults. *Gerontologist*, 59(Supplement_1), 50-56. <https://doi.org/10.1093/geront/gnz018>.
- Ray-Bennett, N. S. (2018). Disasters, Deaths, and the Sendai Goal One: Lessons from Odisha, India. *World Development*(103), 27-39. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2017.10.003>.
- Shaluf, I. M. (2007). Disaster types. *Disaster Prevention and Management*, 16(5), 704-717. <https://doi.org/10.1108/09653560710837019>.

- Şahin, Ş. (2019). Türkiye’de Bütünleşik Afet Yönetiminin Geliştirilmesi. *International Science and Engineering Applications Symposium on Hazards 2019 (ISESH) : Proceeding Book* (s. 351-359). Karabük: Karabük University.
- The White House. (2006). *The Federal Response To Hurricane Katrina Lessons Learned*. Washington, DC: The White House.
- TÜİK. (2023, Mart 17). *İstatistiklerle Yaşlılar, 2022*. Mayıs 2023 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu Web Sitesi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-2022-49667#:~:text=TÜİK%20Kurumsal&text=Yaşlı%20nüfus%20olarak%20kabul%20edilen,9%-2C9%27a%20yükseldi>. adresinden alındı
- Twigg, J. (2015). *Disaster Risk Reduction*. London: Overseas Development Institute.
- UN Department of Economic and Social Affairs. (2022). *World Population Prospects 2022: Summary of Results*. NY: United Nations Department of Economic and Social Affairs Population Division.
- UN General Assembly. (2016, Aralık 1). *Report of the Open-ended Intergovernmental Expert Working Group on Indicators and Terminology relating to Disaster Risk Reduction : note / by the Secretary-General*. Mayıs 2023 tarihinde United Nations Digital Library: <https://digitallibrary.un.org/record/852089?ln=en> adresinden alındı
- UNDRR DesInventar Sendai. (2014). *Region: Türkiye - [tur] Profile*. Mayıs 2023 tarihinde UNDRR DesInventar Sendai: <https://www.desinventar.net/DesInventar/profiletab.jsp> adresinden alındı
- USAID. (2011). *Assessment and Options For Disaster Risk Reduction and Climate Change Adaptation Program In Indonesia*. United States Agency for International Development (USAID.).
- Zara, A. (2011). Krizler ve Travmalar. A. Çavdar, A. Yazıcı, A. Sezer, A. K. Güneş, A. Zara, E. Erten, . . . Y. Can içinde, *Yaşadıkça: Psikolojik Sorunlar ve Başa Çıkma Yolları* (s. 91-121). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.